

الهدى

س ۱ ۱۳۳۰

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني، علمي، ادبي، سياسي هفته لوقه مجموعه اسلاميه در

صاحب و مدير مسئول : ع . اشرف اديب

جلد ۱ - ۸

۱۴ خريزان ۱۳۲۸

پنجشنبه

۱۲ رجب ۱۳۳۰

عدد ۱۷ - ۱۹۹

اجرای نفوذ ایلمکده در . غالباً ایشنه کلهجک صورتده بر صلح عقیدینه یک محتاج اولدیغندن ایتالیا بوکونلرده آوروپا غزته لری واسطه سیله خیلی قبادایلیق چلمی صائمده اولدینی کی مملکت مزده دخی روایات کاذبه طاغیتمق وخلقمزک وهم وهیجانی اوپاندیرمق ایچون مذکور یوزیکرمی بیک لیرالق تخصیصات خفیه دن مهم برمقدارینی بورالده صرف ایتمکده بولنمش اولسه کر کدر . مملکت مزده حوادث خارجه نشرینه دلالت ایدن واسملرینک ذکرینه بوراده لزوم کورلین برقاچ تلغراف آجته سی دخی هیچده کندی وطن ودولتمزک لهنده تفسیر اولنه میه جق اشکالده حوادث اصدار ایلمکده در لر . مصرده وقار ونفع عثمانیتی محل حوادث ویرن اجنبی آجته لرینک روایاتنک اخوان مصریه نک کوش اطلاعنه ایریشمنه وساطت ایدن مصر غزته لرینی تعیب ایدردک . حال بوکه بزم کندی غزته لر مز بیلله مذکور آجته لرک برر غرض مضمیر اوزرینه آوروپادن اخذ وکندی لرینه تودیع ایلمک لری حوادثی کلشی کوزل درج ایدوب کیتیمکده در لر . بزله لایق اولان بوکی حوادثن کلباً تجاهل ایتمک ونشرلرینه رغبت ایتمه مک دکیدر ؟

§

اجنبی مشاورلری

صباح ایله طنین کچنلرده اجنبی مشاورلری استخدامی مسئله سنی جدیدته تازه دلایلر . بو ایشی اوپاندیرمق تشبیهی عجباً ابتدا لوندردده می ، یوقسه استانبولده می وقوعه کلدی ؟ بو ایکی غزته دخی اجنبی مشاورلری استخدامندن مقصد یالکز انکلیز مشاور بولندیغنی صراحة یازدی لر . طنین غزته سی انکلیز مشاورلری استخدامیله انکلیز دوستلغنی عادتاً بربرینک لازم وملزومی کی کوستره جک برطرزده اداره لسان ایلدی . محرر عاجز طنین غزته سنک غیرت وطنپرورانه سنی تقدیر ایدنلردنم . فقط مذکور غزته نک لایخطیلکنه قطعاً قانع اوله مام . بز مشاور کتوره جک ایسه ک صرف کندی احتیاجز الجاسیه کتوره لم . انکلیزلرک جلب مخادتی مسئله سنی بونکه مزج ایتمک ایستر ایسه ک امین اولالم که بو طرز ملاحظه منری اوکره نن انکلیزلر بیق آلتندن بزله کولر لر . شبهه سز انکلیزلرک مخادتی بزجه یک قیمتداردر . فقط آنی تأمین ایده جک وسائط بشقه در . بونی بر تدبیر اداری طولانی سیله دکل ، دیپلوماسی طریقله استحصال ایلمک لکمز لازمدر . لوندردده کی سفارت مز بو مخادتی استحصالک اسبابی نه ایسه تخری ایله در دولته بیلدیرملی در ؛ بیلدیره میورسه لوندردده سفارتی دور مشروطیتک فعالیت حیمتمندانه وفعالانه سنی لایق بر صو رته تصفیه محتاج اولدیغنی ارانه ایتمش اولور .

عرفان و هنر هر زده ایسه آنی آریوب بولمق احتیاجنده اولدیغمنری جمله من تقدیر ایلرز . لکن اجنبی مأمورلر استخدامی ضایت نازک بر مسئله اولدیغندن اطرافیه دوشونلیدر . شرقده اجنبی مأمورلری بو یوک خدمت لر کوستره بیلدک لری کی شرقک احوال

تجدیدینه رضا کوستره منز ونهایت ایکی یوز غروشله مباحه اولونابیلله - جک برقاچ آرشین چوخه نک تدارکنه غلطه مولویخانه سنک وقفی مساعد دکسه اخوان مولویه نک ویره جکی بش اون غروشله آله بیلیر . سز زحمت بیورمایک . دیبه رک بر حیات مستغنیانه کچیرمش اولان شیخ غالبی وفاتندن سوکره کشکولکشای سؤال اولمق ذلته دوشورمزدی . شیمدیلمک بوقدر کافی . و :

در خانه اگر کس است یک حرف بس است

طاهر المولوی

کتابخانه

کچنده « آرنائوودلق و حسیات اسلامیه » عنوانی مقاله یی یازان مشهور اسلام محرر سیاسی طرفندن بعدما بوقسمده « ملاحظات متنوعه » عنوانی آلتنده احوال مهمه داخلیه و خارجه حقنده ملاحظات سیاسییه یازیلله جقدر .

ملاحظات متنوعه

روایات مصرعه نثری

مملکت مزده وعلی الخصوص پایتختده منافع دولته مضر وافکار احادناسی مهیج هر کون برچوق حوادث طاغیدیلور . بو خصوصده کی نشر اکاذیب واسطه قلمدن زیاده آغیزدن آغیزه کچیریلکنه وقوع بولور . عقل سلیم صاحبی اولان هر عثمانلی منابع اغیاردن کن و ترقیات وطنپرورانه امرنده کوسترلمسی لازم اولان جهد عثمانیتی سکتهدار ایدن بو روایاتی لایقیه تدقیق ایدر وآنکه طبیعی متأثر اولماز . لکن ساده دلان ناسک بونلری ایشیده ایشیده مایوس اولسی ، وهمه دوشمنی ممکندر . مهالک ملک وملته دائر اولان بو روایاتک منبعلرینی اکثریا یک اوغلنده ، غلطده آرامق اقتضا ایلر . ناشرلری آره سنده عثمانلی صفتی حائر بد طینتلرده آز دکلدر . بزده کی اخلاق دوشکونلری پاره مقسابلنده هانکی دنائی ارتکابدن چکینورلرکه ؟ بعض دولتلرک تخصیصات سنویه خفیه لرینک مقداری حقنده کچنده المزه کچن بر اثری مطالعه ایلدک . بوندن آکلادیغمنزه کوره بو یوک دولتلر آره سنده روسیه ایله ایتالیا ک زیاده پاره صرف ایدن دولتلردر . بالقانک کوچوک دولتلری ده آز فعالیت کوسترمیورلر . هله یونان بو خصوصده کندیسنه خدمت ایده جک یک چوق خدامه مالکدر . روسیه نک سنه ده صرف ایتدیکی تخصیصات (۳۸۰۰۰) لیرادر . ایتالیا ایسه (۱۲۰۰۰) لیرا صرف ایتمکده در . عسکرلک نقطه نظرندن محروم شرف مظفریت اولان ایتالیا اعمال حیل سیاسییه خصوصنده البته یک ایلری کیتمشدر و آوروپا مطبوعاتنه وحوادث آجته لرینه خیلیدن خیلی

اداریه کورمش ذواتدن ایسه - ولوکه مستثنا بر قدرت اداریه مالک بولنسون - آنک استخدامی قطعاً صواب عدایده میز .
 آناتولینک ولایات شرقیه سنی تخصیصاً ذکره کلنجه : بوده قبریس معاهده سنک عقیدنی متعاقب تصور اولونان بر تدبیری خاطر مزه کتوردی .
 دولت عثمانیه قبریس جزیره سنی انکلتزه اداره سنه تودیع ایلمکه مقابل انکلتزه دولتی اسیاده کی حدود عثمانیه روسیه دن کله بیله جک تجاوزه قارشی دولتمزه معاونت ایلمکی تحت تمهده آلمش ایدی . دیگر طرفدن دخی حکومت عثمانیه کثرتله ارمنی ساکن اولان ولایات عثمانیه ده اصلاحات اساسیه اجرایی متعهد بولنش ایدی . اوزمانلر انکلتزه ده موقع اقتدارده بولنان متوفی لورد بیقونسفیلد بواصلاحاتک اجرایی ترصد ضمننده ولایات شرقیه قونسولسلق وسائر عنوانلرله برچوق انکلین ضباطی تعیینی کبی بر تدبیر اتخاذ ایلش ایدی . لکن آندن سوکره موقع اقتداری اخذ ایدن متوفی غلادستون روسیه طرفدار لغندن طولایمیدر ، یوقسه بشقه بر مقصدله میدر ، هر نه ایسه ولایات شرقیه مزده بوضباط انکلین به استخدامی تدبیرندن صرف نظر ایلشیدی . بز مسئله نکل بوتاریخچه سنی ویرمه که لزوم حس ایتدک . چونکه حال حاضرده اوبابده انکلتزه ایله اولان مذاکراتک حسن اجرانجه تنویر اذهانه مدار اولور امیدنده یز . مسئله نکل اهمیتی درکار اولدیغندن حاجی عابدک افندی حضرتلری کنندی وطنداشلیری آره سنده بوکبی شیلی هم عثمانلی وانکلین نقطه نظرندن تبع ایتش ذوات بولورلرایسه آنلرله استشاره ده تردد بویورمز لر امیدنده یز .

§

مبعوثانده نظرندنه احتیاط

خطبای امتک چوق کره ایقاظ افراده خادم سوزلر سویلدکلری هر کسجه معلومدر . لکن بز بردور فعالیتده یاشایوروز . ایمدی مجلس مبعوثانمکز خطبادن زیاده ایش اهلی یتشدیرمسنی امید ایدرز . مجلس مبعوثانده بعضاً اویله خطیبیلر ظهور ایدیورکه اگر دیدکلری اولمازسه وطن آلت اوست اوله جقمش کبی بر طرز هیجان ایله اداره کلام ایلدیورلر . کچلرده مجلس ملی ده برذات « شویله اولمازسه ، بویله یاییلمازسه بودولت محو اوله جق » یولنده لافلر صرف ایلدی . حق کلامه مالک اولان برذاتک حریت بیاننه مانع اولغنی حریتی سوهن هیچ برعثمانلی آرزو ایلز . لکن مواجهه عامه ده سویلنن سوزلر اولجه لایقوله اولچیلوب بچیلدکن سوکره سویلنمیلیدر . دولتک تهله کسنه ومعرض انقراض اولدیغنه قائل اولان بر آدمک اویولده دوشمنسنه قارشی هیچ برشی سویلنک ایسته میز . مع مافیله مجلسک مطبوعاته عکس ایدن ویا رواغیاره عرض اولنان نظرندنه وطنی جدأ سوهن وملتک ترقیات وعمالی استقبالیله سی حقنده قناعت کامله وجدانیله سی بولنان اوچ بوزه یقین مبعوثانک حسیاتی جریحه دار ایده جک بوکبی سوزلری مستحق تعیب کوریرز . غزته لرده اوقونان تفصیلاتنه نظرأ (دولت باتار) تعبیرینک استعمالنه برچوق مبعوثانر قیزمشلر ، معترضانه سویلنمشلر .

سیاسیه سنک صیق صیق معروض تحول اولسندن طولایی حاکمیت محلیه ایچون بر عنصر خطر تشکیل ایللری دخی محتملاتدندر . متوفی خدیو اسماعیل پاشا مصرک شعبات اداریه سنه تسریع اجرای اصلاحات املیله اجنبی مأمورلری طولدیردقندن سوکره بویوزدن برچوق بلالره کرفنار اولدی . کتوردیکی آدملر آره سنده برچوق قسمت قووالا . یچیلر ظهور ایلدی . بولنر خدیویت مصرینه دکل ، اجنبی مصرینه چالیشدیلر .

عجبا بز اجنبی مأمورلرینی اهل خبره صورتنده بلا واسطه می ، یوقسه طریق رسمی ایله ومذا کره دولیه ایله می جلب واستخدام ایتک ایستوروز ؟ بو مسئله دن بحث ایدن غزته لرمزک طرزبیانه دقت اولنور ایسه بویککنجی طریق ایله مأمور جلب اولنمق ایستلیدیکی آکلاشیلور .

پک اعلا ! وارسون کلسونلر . بز خدمت اهل هنر و تجربه یه پک محتاجز . فقط شوراسنی اونوتاملی بز که مثلاً بر انکلین مأموری مصرده کوستردیکی نمره دار فعالیتی بوراده پک قولای کوستره مز . مکرکه دولتی طرفندن متبادیاً التزام اولنه ؛ بویسه مداخله یی دعوت تهله کسندن آزاده قاله ماز .

اجنبی مشاورلر مصرده آمر مطلقدرلر ، نظار ومأمورین محلیه آنلرک اوامرینه اتباعه مضطردرلر . آنلرک آرزولری وجهله حرکت ایتمین نظار ومأمورین مصریه (قرومر) کبی (کیچنر) کبی انکلین پولتیقه مأمورلرینک سرزنشی اوزرینه حکومت مصریه جه درحال تحظه و بلکه عزل ایلدیورلر . مملکت مزده ایسه احوال دکیشور . بو مملکت الی ماشاه استقلال سیاسیسنه مالک قالمق ایستر . ایمدی انکلین مأمورین اداریه وضبطیه سی استخدامندن حاصل اوله جق فواندی ادراک ایتکله برابر مسئله نکل تفکرات عمیقده دن سوکره موقع تطبیقه قونسسنه طرفدارز . داخلیه ناظری حاجی عادل بک افندی حضرتلری اخیراً روم ایلده دور و تفتیش بیسوردقلری صرمده مهیتلرنده انکلین مشاورین مالیه مزدن موسیو (غره یویس) دخی بولمشدر . شهسز بو مقتدر و تجربه شرقیه صاحبی انکلین کندیلرینه مشاور مسئله سی حقنده بیانات مفیده ده بولمشدر . ناموس وایاقتی مسلم اولان موسیو (غره یویس) بیلمیز که اجنبی مشاورلر استخدامنک ممالک عثمانیه یه ایده بیله جکلری خدمتانک بالقان قومیتیه سی ارکان سیاسی سنک نقطه نظرندن می ، یوقسه صرف منافع ملیه عثمانیه نقطه نظرندن می وجوبنه قائلدر ؟

حاجی عادل بک افندی حضرتلری طینن مخبرلرندن بریله بو خصوصه ایتسدیکی بر ملاقاتده مأمورین ضبطیه و اداریه اجنبیه استخدامنک روم ایلی یه منحصر قالمیوب سوریه و آناتولیک ولایات شرقیه سنه ده تشمیل ایدیه جکنی بیان بویورمشلردر . کوکلز سوریه نکل هیچده آرایه صوقولمامسنی آرزو ایدردی . هله سوریه یه کیده جک اجنبی مأموری انکلین تابعیتنده بولوبده مصرده تجربه

باشقه « فردیت » لر تشکیل ایتکده در . آرالزنده کی روابط معنویه پک آز ، پک سطحی در . بو ایسه سیاسیات واجتماعیاتجه بر اهمیت مخصوصه یی حائر اولان اخوت ملیه مزئی خللدار ایدیور . شونقصانی ازاله ایدیه بیله جک عوامل آراسنده اک مهمی ینه بغداد شمندوفری اولاجقدر .

عصر حاضرده شمندوفرلر وحدت ملیه نك اك مؤثر عاملر ننددر . استانبوله بوکون نشر ایدیلن برغرته ، بر مجموعه ، یکی طبع ایدلش بر کتاب ، یکی ظهور ایش بر فکر مملکتک شمندوفرلر واسطه سی ایله هر طرفه یایلیرسه آشکا درکه حسیات وافکار ملیه نك توحیدینه ، لساننك انتشار و تعمیمنه دهها زیاده خدمت ایش اولور . کذا مملکتک قطعات مختلفه سی ایچنده یانغین ، زلزله کی بر آفت وقوع بولارقی دیگر قطعاتده ساکن اهالی قضا زده اهالنك یاردیمه معاوتنه سرعتله ییشیرسه البته که وحدت ملیه دهها زیاده تأمین ایدلش اولور . زیرا درد والمه اشترک ، مسرت وشادمانی یه رفاقت وحدت ملیه نك روحی و اساسی در .

ایشته بتون شو محسنات معنویه یی بغداد شمندوفری حاویدر . بز اولیه محسنات مادیه یی ، منافع تجاریه اقتصادی و زراعیه یی نظر دقته آلیورز .

فقط بغداد شمندوفری بونلرک کافه سنك فوقنده بولانن دیگر بر اهمیت ده حائر درکه بالخاصه بو خصوصه نظر دقتی جلب ایتک ایسترم : اوده اسلامیت نقطه نظرندن حائر اولدینی اهمیت در .

بوکون منام خلافتله شرق عالم اسلامی آراسنده روابط مادیه معدوم کی در . نه ملل و اقوام اسلامیه خلافتی بیلیور ، آنکله کیت کله در ونهده مقام خلافت اسلام اقوام ومللنی بیلیور و آنلر ایله آمد رفت ده در . حج موسمی غایت محدود اولان تجارلری استننا ایدیلیر ایسه عالم اسلامک قلبنی تشکیل ایدن مقام خلافتله عینی عالمک وجودینی تشکیل ایدن دیگر قطعات اسلامیه آراسنده علاقه مادیه مرور و عبور یوق کی در . مع التأسف بر جوق سبیلر طولانی ایله حتی شو حج موسمندن وتجارلردن بیله کوکلک ایسته دیکی قدر استفاده تأمین ایدیلر بیور .

حالبوکه بغداد شمندوفرلری شرقة مسلمانلرینی یکدیگرلرینه ماده ربط ایدره ک عادتاً برعائله شکلنه افراغ ایدره جکدر . بر استانبوللی ایسته دیکی زمان ایکی هفته مدت انساننده قفقاسیه یی و ایرانی طولاشوب ینه استانبوله عودت ایدیه بیله جکدر . ینه عینی مدت ایچنده هندوستانی سیر ایدیه بیلیور . زیرا بیوک شمندوفرلرک حائر بولندقلری فضیلتدن بریسی ده همان کنسدی اطرافلرنده بر چرق کوچوک خطلر وجوده کتورمکدر . بغداد شمندوفری اتمام ایدیلیر ایدلر همان مقتضیات طبیعی سی نتیجه سی اوله رق اطرافنده بر چوق دیگر خطوطده وجود پذیر اوله جقدر .

ایشته شو مناسبته مقام خلافت بلا واسطه وغایت سریع بر صورتده بتون شرق عالم اسلامی ایله رابطه وعلاقه مادیه ده بولنه بیله .

بعدهما اویولده سوز صرف ایدیه جک مبعوثلر بولنورسه امید ایدره زکه مقام ریاست آتی در حال اسکات ایدر وقائنه سوزینی کیری آلیورر . رئیس جدید حضرتلرینک مسلم اولان حمیت وکیاستندن مأمول اولان شی ده بودر .

چ - ش - ز

بغداد وماورای ایران خطلری

ایچنده بواندیغمز عصرک متعدد عوامل سیاسی واجتماعیه سی میاننده اک مهملرندن بریسی ده شمندوفرلر در . بوشمندوفرک سیاسیات واجتماعیات نقطه نظرندن درجه اهمیت ، طی ایدیه جکی مسافه نك وسعتی ایله متناسبدر . شو حقیقت او قدر واضح درکه انباته بیله محتاج دکدر . شمندوفرلر بر قطعه دن دیگر قطعه یه ، بر مملکتدن دیگر مملکته یالکیز اموال تجاریه ، یا خود مسافرلر طاشیمبورلر ؛ عینی زماندهده بر قطعه نك ، بر مملکتک امتیه معنویه و روحیه سی طاشیورلر . شمندوفرلر ایله برابر لسانلرده ، ادبیاتده ، یکی سیاسی واجتماعی جریانلرده ، مذاهب وادیانده سیروسفر ایدیورلر . اولجه یکدیگرلر لردن اوزون اوزون مسافرلر ایله آیرلوق ، یکدیگرینه بیکانه قالمق ، یکدیگرلرینک لسان ، آداب ، اعتیادات ، عقائد دینه نندن بالکلیه بی خبر اولان ، بناء علیه یکدیگرلری حقنده بعض افکار باطله ده ، حسیات لاقیدانده بولنش اولان انسانلر شمندوفرلر سایه سنده یکدیگرلرینه تقرب ایدرلر ، لسانلرینی ، آداب و اعتیاداتی اوکره . نیرلر ، آرالزنده بر چوق یکی علاقلر پیدا ایدرلر .

ایشته شوتقاط نظرندن بغداد شمندوفرینک اهمیت عظیمه سی درکاردر . مذکور شمندوفر اولاغرب ایله شرقی یکدیگرینه اتصال ایتدیره جکدر . بناء علیه غرب وشرق علاقه سی نقطه نظرندن بیوک براهیتی حائر در . ثاباً ممالک عثمانیه نك قطعات مختلفه سی یکدیگرینه ربط ایدره جکدر ، بناء علیه عثمانلوقجه ده عظیم براهیتی حائر در . ایوم بصره دن ویا خود بغداددن دارالخلافیه ورود ایچون هفته لر وبعضاده آیلر لازمدر . بغداد شمندوفری انشا ایدلرکن صوکره هفته لر ، آیلر ؛ کونلره اینه جکدر . یالکیز بونک عسکری و سیاسی نقطه نظرندن اهمیت دوشونکیز . بوکون حدود شرقیه مزده بر محاربه وقوع بولسه استانبولدن ویا خود حلبدن امداده وارمق ایچون حیات ملیه مزده اهمیت تقدیر ایدیه میه جک وقتلرک ضیاعی قارشیننده بولنمق مجبوریتده یز . کذا عراقده مثلاً یارین بر حادثه مهمه سرزده ظهور ایدرسه حکومتک محل حادثیه وارمه سی ایچون اوزون اوزادی یه وقتلر لازمدر . بوندن ماعدا قطعات شرقیه نك یکدیگرلرندن اوزون اوزون مسافرلر ایله آیرلش اولدیغندن وحدت ملیه مز بحق تأمین ایدیه مه مشدر . بوکون هر قطعه ده ساکن اهالی احوال روحیه ، سویه عرفانیه ، عادات ، اعتقادات ، طرز معیشت ولسانجه باشقه